

Orhot Tsadikim

Chapitre 7 - La pitié

השער השביעי - שער הרחמים

הרחמים זאת המידה היא משובחת מאד, והיא אחת משלוש עשרה המידות המיוחסות להקדוש ברוך הוא, כדכתיב (שמות לד ו): "רחום וחנון", וכל מה שיוכל האדם להתנהג בה - יתנהג וישתדל. וכמו שהאדם רוצה שירחמו עליו בשעת צרכו, כן ראוי לו שירחם על מי שיצטרך, כמו שאמר הכתוב (ויקרא יט יח): "ואהבת לרעך כמוך". הבורא, יתברך, חלק זאת המידה לצדיקים ולעבדיו להכירם בה, כאשר ידעת ביוסף כי נכמרו רחמיו (בראשית מג ל). וראוי למשכיל, שתהיה מידת הרחמים והחנינה תקועה ונמצאת בלבו כל הימים.

ויש כמה מיני רחמנות, והם רחוקים זה מזה. רחמי האב על הבן - זוהי רחמנות הבאה מטבע כל החיים, כדרך הכלבים והבהמות. והנה האדון המרחם על עבדו ואדם המרחם על חבירו, במקום שמקוה ממנו תועלת, בכל זאת טוב מאד הוא שיתפוש בלבו מידת הרחמנות. אבל הטוב והמעולה שבמידת הרחמנות, שירחם על בנו להביאו לעבודת הבורא, יתברך, כדכתיב (ישעיה לח יט): "אב לבנים יודיע אל אמתך", וירחם על נשמתו יותר ממה שמרחם על גופו. וצריך להכותו בשבט מוסר להדריכו בדרך ישרה, אפילו באכזריות, כי זו האכזריות היא רחמנות מעולה. ואם ימנע שבט מוסר מבנו, כי יכמרו רחמיו עליו להכותו, ומניחו לילך בשרירות לבו הרע, הנה זו הרחמנות טורדת ומאבדת את הבן מחיי העולם הבא. ואף המגדל יתום,

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שנאמר עליו (שמות כב כא): "כל אלמנה ויתום לא תענון", מצוה להלקותו בכדי ליישרו לדרך ישרה. אף על פי כן צריך לנהל את היתום ברחמים יותר משאר כל אדם, אך לא יניחהו לילך בשרירות לבו. וגם צריך שלא ירחם על עצמו יותר מדאי, אלא צריך לייסר עצמו ולכופ יצרו הרע. וכן ירחם על קרוביו, כדכתיב (ישעיה נח ז): "ומבשרך לא תתעלם", וגם על העניים ירחם, וביותר ירחם על יראי השם, וזהו עיקר הרחמנות - החונן והמרחם עובדי השם והעושים רצונו.

אבל יש רחמנות שהיא רעה יותר מאכזריות, כגון המרחם על הרשעים והמחזיק אותם. ויש מכשול גדול לאיש המגביה הרשעים ונותן להם יד ומשפיל הטובים ומואס בהם, ועל זה נאמר בתורה (דברים יג ט): "ולא תחוס עינך עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו". לא ירחם על עני בדין, כדכתיב (שמות כג ג): "ודל לא תהדר בריבו", שלא יטה משפט עבור דחקו של עני. ויש רחמנות שהיא אכזריות, כגון הנותן צדקה לעני, ואחר כך מכביד על אותו עני ואומר: נתתי לך כך וכך - צריך אתה לטרוח עבורי ולעבוד אותי ככל אשר עשיתי לך! ועל זה נאמר (משלי יב י): "ורחמי רשעים אכזרי".

גם על הבהמות צריך לרחם, כי אסור לצער בעלי חיים, ועל זה אמרה תורה (דברים כב ד): "הקם תקים עמו". וצריך להאכיל בהמתו קודם שיאכל הוא.

מידת הרחמנות היא סימן לזרע אברהם אבינו זרע ישראל, כדכתיב (דברים יג יח): "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך". לכן כל אדם ירגיל עצמו לדבר כל דבריו בלשון תחנונים ורחמנות. גם בעת התפללו יעשה תפילתו תחנונים. ומאד יקבל אדם שכר גדול מדברי רחמנות, בדברו על לב עני. ורבים יודעים מצות הדברים. הלא תראה, כי אמרו רבותינו (בבא בתרא ט ב):

Lois & Récits de POURIM

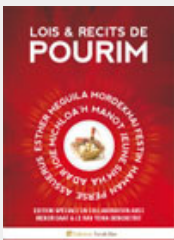
Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות. לכן בדבר שפתיו ילבש צדקה לדבר על לב עני, ויהיו דבריו בנחת לאביון, וינחמהו ממעשיו ומעצבון ידיו, ויכבדהו וינשאהו.

ואתה, בן אדם, תרחם על נשמתך המתקיימת לעדי עד, להביאה אל תענוג מופלא אשר לא ראתה עין, ולא יביאך רוב תאוותך לחטא, ותהיה נדחה מאור אל חושך. חמול על עצמך וחוס על נפשך, ואל תחלל הוד נשמתך בהבלי התענוגים. אמר החכם: מן הנדיבות יעמוד אדם במידת הרחמים. ובדברי שלמה מצווה על הרחמים ועל החנינה, באמרו (משלי כד יא): "הצל לקוחים למות ומטים להרג". ומעלת המידה הזאת תבחין ותשכיל אשר הבורא מתנהג בה עם כל הברואים, שנאמר (תהלים קמה ט): "ורחמיו על כל מעשיו".

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions